3 listopada 2011

Wólka Batorska

Sołtys

Anna Wielgomas
Wólka Batorska 78, 23-320 Batorz

Historia i dziś

Wólka Batorska powstała pod koniec XVI w. jako przysiółek Batorza. Pierwotna jej nazwa brzmiała Żabia Wólka. W roku 1592 była własnością Olelkiewiczów – Słuckich, a następnie Radziwiłłów. W roku 1604 wraz z Batorzem i Majdanem Batorskim weszła w skład włości ordynackich. W 1626 roku zamieszkiwało ją 20 zagrodników, 3 kmieci oraz kowal i bednarz.
Ze względu na korzystne położenie, przy rzece, od około 1695 r. funkcjonował młyn wodny o dwóch kamieniach.
Czynsz na rzecz dworu w tym czasie wynosił 110 zł 64 gr. w gotówce oraz w naturze. Sam młyn płacił 30 zł czynszu w gotówce, ponieważ nie robił „siekier” i nie chował wieprzy

W czasie wojny północnej 1715 r., podczas działań wojennych „zerwaniu” uległ młyn. W 1787 roku wieś zamieszkiwało 245 osób. W 1827 roku po wojnach napoleońskich liczba mieszkańców uległa zmniejszeniu i wynosiła 156 mieszkańców oraz 28 domów. W 1847 roku wieś liczyła 545 mórg i 216 prętów.
Na początku XIX wieku istniała we wsi karczma. Podczas I wojny światowej w pobliżu wsi przebiegał front austriacko – rosyjski, w wyniku czego 36 zagród zostało spalonych w całości lub częściowo.
Rosjanie zmuszali ludność rolniczą do wyjazdu wraz z dobytkiem i zapasami w głąb Rosji w obawie przed Austriakami. Wyjechało w tym czasie 12 rodzin, większość nie wróciła do Wólki.
W 1921 roku wieś liczyła 66 zagród i 408 mieszkańców. Na krótko przed rokiem 1926 część ziemi, należącej do dworu w Stawcach, miało przejść do Wólki Batorskiej, na co zgodę wyraził ordynat zamojski w ramach daniny za serwituty.
Do sądu w Janowie Lubelskim przybyli dwaj przedstawiciele wsi Wólka Batorska, radni gminy Chrzanów, Antoni Trzciński oraz Wawrzyniec Michałek, którzy mieli podpisać w tej sprawie stosowne porozumienie z ordynacją.
Podczas spotkania w karczmie u Orła rolnicy spotkali adwokata nazwiskiem Szmit, który odradził im podpisanie tego dokumentu i wyjaśnił, że do pola należy też las i nie powinni się go zrzekać. Po powrocie do domu wysłano do ordynacji uchwałę wsi, podjętą na zebraniu wiejskim w Wólce Batorskiej, w której domagano się przyznania także lasu. Żądanie zostało zaspokojone przez ordynację i wieś otrzymała do każdego numeru tabelowego gruntu także 12 mórg lasu (najwięcej w okolicy).

W 1927 roku nastąpiła komasacja lasu. Budynek szkoły zakupiono w 1927 roku ze zbiórki pieniężnej ludności. W roku 1928 wieś podjęła uchwałę o klasyfikacji gruntów, która umożliwiła dwa lata później komasację wsi. Przed komasacją strona wschodnia obejmowała 49 gospodarstw (od młyna do Szymona Sulowskiego nieopodal drogi na „Buchtę”).
Od strony zachodniej wieś rozciągała się od Walentego Krawczyka (obecne grunty Reginy Nieściur) do rodziny Chmielów. Dalsza część wsi, w tym młyn wodny, należała do Stawiec.
W początkach XX w. młyn zakupił Mieczysław Regmunt z Emilina. Prowadził go do około 1938 r., w roku 1938 został zakupiony przez Bolesława Wargockiego, który go zmodernizował, m.in. wstawiając walce do produkcji mąki pytlowej.
W r. 1962, kiedy była już energia elektryczna, młyn otrzymała córka Wargockiego – Krystyna, która wyszła za mąż za Stefana Dubiela z Batorza. Stefan Dubiel prowadził młyn do pożaru i zniszczenia młyna 7 lipca 2001 r. Krótko przed komasacją większość zagród, z wyjątkiem Krawczyków i Paszkowskich, została włączona do Wólki Batorskiej i podlegała komasacji. Geodetą, który prowadził komasację był P. Sochora, pomagali mu Pietrzykowski z Lublina i pochodzący z Kol. Batorz Wojciech Wiechnik. Dopiero w latach 70. włączono do Wólki Batorskiej pozostałe

gospodarstwa.
Począwszy od roku 1927 istniał w Wólce Batorskiej sklep Spółdzielni Spożywców, który prowadziła początkowo Jadwiga Regmunt. Istniała też karczma prowadzona przez Żyda.
W wyniku komasacji 10 gospodarstw przeniosło się do tzw. „Mańkówki" nazwanej Gwizdowem, a obecnie Kolonia Wólka Batorska. Jednocześnie 18 gospodarzy przeniosło się na grunty postawieckie. Z kolei na „Osuchów" przeniosło się 3 rolników. W „Sikorcu" osiedliło się 4 gospodarzy.
Podczas okupacji w Wólce Batorskiej były 3 łapanki. Pierwsza miała miejsce 1 lipca 1941 r. Zabrano wówczas rolnikom inwentarz żywy.

Trzech mężczyzn aresztowano. Najpierw zabrano ich do Janowa Lubelskiego, później do pracy w kamieniołomach w Wierzchowiskach. Podczas wojny mieszkało w Wólce Batorskiej ok. 18 rodzin z Poznańskiego i okolic Łodzi.
Na polecenie sołtysa rodziny, u których było co najmniej dwie izby, musiały przyjąć wysiedlonych. m. in. Wysiedlonych przyjęli: Andrzej Pizoń, Tomasz Zyśko, Wawrzyniec Ładziak, Dominik Pizoń, Józef Baran s. Wojciecha, Jan Krawczyk, Andrzej Chmiel, Walenty Krawczyk, Wawrzyniec Krawczyk, Stanisław Michałek, Antoni Wójcik, Józef Baran s. Andrzeja, Wawrzyniec Trzciński, Jan Łukasik, Wojciech Michałek.
W okresie okupacji, w zabudowaniach Walentego Krawczyka, przechowywana była trzyosobowa rodzina żydowska Icka Borenstaina. Żywność dostarczała dla jej Janina Zyśko, żona Jana. W czasie okupacji i bezpośrednio po niej na terenie naszej gminy, ukrywał się w domu rolnika Pawła Zyśko w Wólce Batorskiej ks. Stefan Wyszyński, późniejszy biskup lubelski. Był to ośrodek całej sieci kryjówek znajdujących się w naszej okolicy, m.in. takie kryjówki były także w Aleksandrówce i Piłatce.
Ówczesny proboszcz parafii, ks. Wacław Tarnasiewicz, wyszukiwał kryjówki najczęściej u radnych kościelnych, u których mógł przez kilkanaście dni przebywać ks. Stefan Wyszyński lub inni księża poszukiwani przez Niemców. Podczas zakończenia misji w parafii Batorz, 7 lipca 1946 r. na cmentarzu, gdzie ustawiono i poświęcono krzyż misyjny ks. biskup Stefan Wyszyński odprawił mszę św. i wygłosił kazanie.
Po skończonym nabożeństwie zdjął szaty liturgiczne i poszedł ścieżką między mogiłami. Obecni na uroczystości ludzie oczekiwali biskupa, ale się nie doczekali. Jak się okazało poszedł on znaną sobie drogą z cmentarza przez las do Pawła Zyśko w Wólce Batorskiej, który go ukrywał i który zawiózł biskupa na stację kolejową. Chodziło im o zmylenie śledzących biskupa funkcjonariuszy służby bezpieczeństwa. Przed wojną i bezpośrednio po niej, w Wólce Batorskiej istniała szkoła 4 – klasowa (od roku 1927), później 8-klasowa. Od roku 1974 -czteroklasowa, a od roku 1977 trzyklasowa.
W szkole przed wojną i w okresie powojennym uczyło wielu zasłużonych nauczycieli, m.in. Katarzyna Terlecka, Zygmunt Sapalski, Bronisława Piórkowska, Maria Jaśkiewicz, Józef Twarogowski, Barbara Siwek i najdłużej, z przerwami, prawie 30 lat, Wanda Trzcińska.

Począwszy od roku 1969 w Wólce Batorskiej działał Komitet Budowy Drogi w składzie: Tadeusz Zyśko, Andrzej Woś, Władysław Rugała, Józef Januszczak. Wieś podjęła dobrowolna uchwałę o przepracowaniu 30 dniówek roboczych i dwóch dniówek końmi z każdego gospodarstwa. Zebrano też 4.500 zł gotówki na wykonanie projektu drogi przez wieś. W roku 1972 odcinek drogi Batorz – Wólka Batorska został dokończony.
Ponieważ nieopodal szkoły na działce Cecylii Zyśko rzeka „wchodziła" w drogę przekopano ok. 30 m gruntu, aby przemieścić rzekę bardziej na wschód. W roku 1974 wieś zwróciła się do władz powiatowych w Kraśniku o wybudowanie szkoły. Pomogła w tym Wanda Grzegorczyk z Wydz. Oświaty Urzędu Powiatowego w Kraśniku. Jednocześnie miał to być Dom Nauczyciela, czyli połowa budynku była przeznaczona na szkołę (parter), a piętro na mieszkania dla nauczycieli. Powołany został Komitet Budowu Domu Nauczyciela w składzie: Tadeusz Zyśko, Wiesław Trzciński, Józef Winiarczyk, Feliks Trzciński, Wiktor Szymończyk.
W r. 1977 Dom Nauczyciela, który budowała grupa budowlana MBM w Błażku został oddany do użytku W r. 1968 w Kol. Wólka Batorska został wybudowany pierwszy na terenie gromady Batorz wodociąg wiejski. Wykonała go Spółdzielnia Rzemieślnicza w Kraśniku, staraniem m.in. Pawła Wereskiego. Wcześniej 10 gospodarzy czerpało wodę ze studni Stanisława Chałabisa (głębokość ok. 60 m). Od 1956 r. istnieje w Wólce Batorskiej OSP. Założycielami jej byli: Wiesław Piórkowski, Jan Rugała, Władysław Rugała, Leon Sulowski, Antoni Trzciński, Aleksander Sulowski, Adam Pastucha.
Wkrótce po tym, ze zbiórek społecznych, wybudowano drewnianą remizę, która była położona początkowo tuż za szkołą, a następnie przeniesiona nad rzekę. W roku 1974 wybudowano drewniana strażnicę (12x20m), w roku 1980 garaż, a w roku 2005 powiększono obszar strażnicy tak, że może pomieścić nawet 500 osób, zgromadzonych na weselu lub przyjęciu. 18 czerwca 2006 r. OSP Wólka Batorska obchodziła 50-lecie swojego istnienia. Podczas uroczystej mszy św. w intencji OSP poświęcono nowo ufundowany sztandar. Zmodernizowano też budynek OSP.
OSP Wólka Batorska posiada obecnie nowoczesny samochód bojowy. W roku 1990, ze środków Fundacji Zaopatrzenia Rolnictwa i Wsi w wodę, wybudowano linię wodociągową Stawce – Wólka Batorska (woda z ujęcia wody w Woli Studzieńskiej Kolonia).

Mieszkańcy na własny koszt wykonali przyłącza do gospodarstw. W latach 1993-1995 wykonano we wsi odwiert i zbiornik ciśnieniowy o pojemności 300 m3 na wodę pitną, z którego woda jest dostarczana również do Batorza.
W roku 1995 nastąpiła telefonizacja wsi. Aktualnie we wsi działają dwa sklepy wielobranżowe. Od ponad 30 lat funkcjonuje także Zakład Instalacji Wodnych i Cieplnych Wiesława i Roberta Trzcińskich.
Od ok. 20 lat działa Zakład Usługowy Robót Ziemnych i Transportowych Jana Trzcińskiego. We wsi istnieje punkt skupu żywca u Henryka Winiarczyka. W latach 1974-2000 istniał w Wólce Batorskiej

punkt skupu buraków cukrowych, należący do Cukrowni Lublin. Obecnie Wólka Batorska zajmuje obszar 897 ha i liczy 459 mieszkańców.

Więcej zdjęć – galeria

Wólka Batorska – mapa

Wólka Batorska Kolonia

Więcej zdjęć – Galeria

Wólka Batorska Kolonia – mapa

Zdjęcia lotnicze Gminy Batorz